

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.2

І. В. Лагутіна

кандидат юридичних наук, доцент

Національний університет «Одеська юридична академія»,
кафедра трудового права та права соціального забезпечення
вул. Піонерська, 2, Одеса, 65009, Україна

ПРАВО НА ЗДОРОВІ Й БЕЗПЕЧНІ УМОВИ ПРАЦІ ТА «ЗЕЛЕНА» ЕКОНОМІКА

У статті акцентується увага на необхідності переходу до «зеленої» економіки, яка створює «зелені» робочі місця і «озеленює» промисловість та виробничі процеси, є ключовим елементом на шляху досягнення сталого економічного і соціального розвитку. Підкреслюється, що технології, які застосовуються на деяких «зелених» робочих місцях, можуть захищати навколишнє середовище, але не бути безпечними для працівників.

Ключові слова: охорона праці, «зелена» економіка, «зелені» технології, «зелені» інвестиції, «зелені» робочі місця.

Щорічно, починаючи з 2002 року, понад 50 країн світу за ініціативою Міжнародної конфедерації вільних профспілок, яку підтримала Міжнародна організація праці, відзначають Всесвітній день охорони праці.

Указом Президента України від 18 серпня 2006 року № 685/2006 був встановлений в Україні День охорони праці, який відзначається щорічно 28 квітня — у Всесвітній день охорони праці [1].

У 2012 році Всесвітній день охорони праці проводився під девізом: «Просування охорони праці у «зеленій» економіці».

На Конференції Організації Об'єднаних Націй з питань сталого розвитку, що була проведена в Ріо-де-Жанейро з 20 по 22 червня 2012 року, розглядалися питання здійснення стратегій розвитку «зеленої» економіки в контексті сталого розвитку та ліквідації бідності таким чином, щоб це стимулювало стійке, всеохоплююче і економічне зростання на справедливій основі й створення робочих місць, особливо для жінок, молоді та малозабезпечених верств населення. У цьому зв'язку наголошувалося на важливості навчання працівників необхідним навичкам та надання їм необхідних гарантій у сфері соціального захисту та медичного обслуговування.

У сучасній юридичній та економічній літературі терміни «зелена економіка», «зелені технології», «зелені інвестиції» стали предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як: К. Фаслер, П. Джеймс, А. Рейд, М. Мідзінські, Р. Кемп, Т. Фоксон, Н. Андреєва, О. І. Бондар, Б. В. Буркинський, Т. П. Галушкіна, Є. Г. Гордійчук, К. Ілляшенко, М. Г. Кісеоларь, В. Є. Реутов та ін. Однак, сьогодні необхідним є подальше вивчення сутності цих понять вченими-юристами.

Охорона праці як комплексний міжгалузевий інститут включає в себе сукупність норм, що встановлюють систему правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, безпосередньо спрямованих на створення безпечних і здорових умов праці. При цьому в даний час набуває значення концепція «зеленої» економіки, яка пропонує уряду, роботодавцям та громадянам перейти до розробки збалансованих шляхів розвитку, що включають сприяння інвестиціям у природний капітал (збільшення частки заповідних територій, посилення захисту лісів тощо), вирішення проблем енергетики та забезпечення екологічно чистими продуктами харчування, приділення уваги питанням використання земель та планування землекористування, оптимального розподілу обмежених ресурсів та поліпшення управління ними.

Метою даної статті є обґрунтування значення охорони праці у «зеленій» економіці та права працівників на здорові й безпечні умови праці при створенні «зелених» робочих місць.

В Україні ця проблема є особливо загрозливою. Застарілі технології, недбале ставлення до відходів своєї діяльності та їх утилізації не дозволять Україні в майбутньому забезпечити економічний розвиток.

За даними Держгірпромнагляду України, у 2012 році, під час проведених перевірок суб'єктів господарювання та їх виробничих об'єктів, виявлено 1 587 616 порушень вимог законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці та промислової безпеки, а в 2011 році — понад 1 млн 379 тис. порушень (збільшення на 15 %).

У разі загрози життю та здоров'ю працівників посадові особи Держгірпромнагляду у 128 282 випадках тимчасово зупиняли виробництво, виконання робіт або надання послуг та у разі загрози життю та здоров'ю працівників у 54 442 випадках забороняли (обмежували) виконання робіт.

За порушення вимог законодавства з охорони праці та охорони надр до адміністративної відповідальності було притягнуто 91 012 працівників, з них 21 552 — перших керівників підприємств.

Сума штрафів, накладених на працівників за порушення вимог законодавства з охорони праці, склала понад 17 млн 944 тис., з неї на керівників підприємств — 5 млн 333 тис. грн. [2].

Такий стан справ потребує посилення уваги до охорони праці державних органів, об'єднань роботодавців, громадського контролю професійних спілок.

Великим є потенціал у створенні «зелених» робочих місць у таких галузях виробництва, як відновлювані джерела енергії, будівництво, транспорт, сільське та лісне господарство, житлово-комунальне господарство,

рибальство, промисловість, туризм, транспорт, утилізація і переробка відходів і управління водними ресурсами.

Значення охорони праці у «зеленій» економіці — сприяння ефективності виробництва через забезпечення безпеки та культури праці, зниження рівня виробничого травматизму і професійних захворювань на виробництвах, що гармонійно поєднують економічні потреби суспільства з потребою постійного відновлення і збереження довкілля.

У країнах, що створюють у себе «зелену» економіку, завдяки проведеній ними політиці створюються нові робочі місця; цей потенціал може бути збільшений додатковими інвестиціями в «зелені» сектори. Політика, орієнтована на малі та середні підприємства, видається особливо багатобіччою, оскільки такі підприємства створюють значну частину робочих місць і забезпечують зростання зайнятості в більшості країн [3, с. 13].

У розвинутих країнах в останні роки активно розвиваються інститути корпоративної соціальної відповідальності, які інтегровані у бізнес-процеси компаній. З цього приводу корпорації використовують ініціативи ООН (2000 р.), в основі яких лежить ідея розвитку соціально та екологічно відповідального бізнесу (2009 р.). Останній спрямований на формування «зеленої економіки», яка може характеризуватися ефективною охороною навколишнього природного середовища, скороченням об'ємів викидів вуглецю, застосуванням безпечних технологій, енергозбереженням та створенням нових робочих місць.

За останні п'ять років більше 165 вітчизняних компаній та організацій, які здійснюють різні види економічної діяльності, приєдналися до Глобальної мережі ООН та оголосили про те, що вони дотримуватимуться стандартів та принципів корпоративного громадянства [4].

Цей документ закликає компанії керуватися у своїй діяльності десятьма основоположними принципами у сферах дотримання прав людини, трудових відносин та охорони довкілля. Крім того, Україна ще у листопаді 2007 року приєдналася до розробки міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26 000. У даний час соціальна відповідальність підприємств викликає зростаючий інтерес у органів влади, партнерів по бізнесу та громадськості [5, с. 204].

Для підготовки працівників до переходу економіки необхідні програми навчання та підвищення кваліфікації. Перехід до «зеленої» економіки за самим своїм визначенням передбачає певну реструктуризацію економіки, і можуть знадобитися спеціальні заходи, щоб цей перехід пройшов гладко для працівників, яких він торкнеться [3, с. 32].

Нині перед світовою спільнотою в цілому і Україною зокрема виникла необхідність пошуку нових підходів до управління економікою і екологією, що забезпечують, з одного боку, їх збалансованість і сумісність розвитку, а з іншого — економічну, водну, енергетичну безпеку держави у рамках міжнародної парадигми сталого розвитку [7, с. 16].

Напрямок на розвиток еко-виробництва призводить до зміни в структурі зайнятості на користь так званих «зелених робочих місць». Цілком очевидно, що вибудовування довгострокової стратегії економічного

розвитку та можливого економічного прориву неможливе без клімату ефективного втілення, розповсюдження та поглинання інновацій, того клімату, який сьогодні активно розвивається в Азії, європейських країнах, де державна інноваційна політика спрямована перш за все на створення спонукальних причин до використання інноваційних технологій і на стимулювання населення до використання альтернативної енергетики та екологічно чистої продукції, і в Латинській Америці, де робляться перші кроки щодо структурної перебудови і створення «зелених робочих місць» [7, с. 45].

Ця сфера «зеленого інвестування» має найвищий потенціал як з точки зору підвищення ефективності, так і з метою створення нових робочих місць. На будівлі припадає 30–40 % усього енергоспоживання, виділення парникових газів і утворення відходів. Застосовуючи сучасні будівельні технології, можна скоротити енергоспоживання майже на 80 % порівняно з традиційним проектуванням [8].

Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація роботодавців (МОП) і Міжнародна конфедерація профспілок (МКП) спільно здійснюють кампанію під назвою «Зелені робочі місця» [9, с. 1].

Гідною є праця, яка безпосередньо сприяє зниженню негативного впливу на навколишнє середовище з боку підприємств, окремих секторів і всієї економіки в цілому за рахунок скорочення споживання енергії та ресурсів, зменшення викидів, відходів і забруднення, а також за рахунок збереження або відновлення екосистем.

Необхідно, щоб «зелені» робочі місця відповідали критеріям гідної праці, тобто це повинні бути високоякісні робочі місця, що гарантують достатню заробітну плату, безпечні умови праці, стабільність зайнятості, прийнятні перспективи службового росту і дотримання прав працівників.

Таким чином, для забезпечення комплексного підходу до питання сталого розвитку необхідно, щоб охорона праці та захист навколишнього середовища мали тісний внутрішній взаємозв'язок. Безпечне і здорове виробниче середовище та захист навколишнього середовища часто є двома сторонами однієї медалі. Більш того, при розробці заходів щодо захисту навколишнього середовища від несприятливого впливу виробничих процесів необхідно брати до уваги питання охорони здоров'я працівників [10].

У процесі створення «зелених» робочих місць визначальне значення мають підприємництво та інновації. Уряд, підприємства, працівники та їх організації будуть відігравати ключову роль, забезпечуючи формування сталої «зеленої» економіки через інституційні основи та інші вжиті заходи.

Інвестиції в охорону праці можуть розглядати їх як поточні витрати, які з плином часу можуть принести велику вигоду.

Роботодавці, які побоюються витрат із забезпечення охорони праці на робочому місці, недооцінюють можливості підприємства по модернізації.

Занадто часто калькуляція витрат буває заснована на коригуванні існуючої технології, у той час як потенціали нових, більш безпечних і більш

ефективних методів залишаються неврахованими. Майже настільки ж небезпечний частковий підхід, при якому різні аспекти коригування виробничого процесу для дотримання норм охорони праці аналізуються кожен окремо і для кожного з них розраховуються свої витрати.

Адже в багатьох випадках можна модернізувати одночасно кілька ділянок виробничої системи, тим самим вирішуючи безліч завдань як в сфері охорони праці, так і в плані підвищення конкурентоспроможності, причому з набагато меншими витратами.

Вазначимо, що питання про впровадження екологічних (зелених) інвестицій в Україні покладено на Національне Агентство з екологічних інвестицій. Відповідно до Положення про Національне агентство екологічних інвестицій основними його завданнями є: 1) реалізація державної політики у сфері регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації до його змін, а також внесення пропозицій щодо її формування; 2) виконання в межах компетенції вимог Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї; 3) створення та забезпечення функціонування національної системи обігу та торгівлі вуглецевими одиницями; 4) провадження міжнародної діяльності за Рамковою конвенцією Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Кіотським протоколом до неї [11].

Для розширення можливостей працівників і профспілок з підтримки принципів сталого розвитку необхідно, в першу чергу, забезпечити право на інформацію, освіту і професійну підготовку на всіх рівнях, в тому числі — на робочому місці. Зокрема, в Бразилії 7 000 працівників щорічно проходять перепідготовку. У Китаї в 2002 році пройшли професійну перепідготовку та були працевлаштовані 276 000 працівників. У Сінгапурі в 2007 році приблизно 67 500 працівників підтвердили освоєння нових професійних навичок і отримали відповідні сертифікати.

Спочатку «зеленими» вважалися тільки ті робочі місця, які мають відношення до охорони біорізноманіття та навколишнього середовища. Останнім часом це поняття розширилося і стало включати в себе робочі місця, які сприяють більш ефективному використанню ресурсів та зниженню рівня викидів у «зелених» секторах, а також професії, які відіграють центральну роль в «озелененні» галузей економіки.

«Зелені» робочі місця — це наявність нових можливостей працевлаштування в межах широкого спектра професій — від менеджерів і науковців до технічних фахівців і фермерів.

Як виявилося, заміна деяких шкідливих для навколишнього середовища речовин іншими, менш шкідливими, призводить до зростання безпеки для здоров'я працівників. Наприклад, впровадження фарб на основі хімічних розчинників замість водорозчинних фарб припускало застосування біоцидів. Впровадження гідрохлорфторвуглеводів замість хлорфторвуглеців призвело до збільшення ризику впливу канцерогенних речовин, а також до зростання небезпечності спалаху.

Також при виготовленні фотоелектричних панелей використовується більше 15 небезпечних матеріалів [12, с. 62].

Для багатьох працівників, які переходять у «зелені» галузі, що швидко розвиваються, ці небезпечні чинники можуть виявитися новими. Крім того, вони можуть потрапити під вплив і по-справжньому нових небезпечних факторів, які раніше були невідомі. Наприклад, за відсутності належних засобів захисту працівники сектора сонячної енергетики можуть піддаватися впливу теллуристого кадмію (загальновідомий канцероген). Саме тому на даному етапі вкрай необхідно забезпечити, щоб процес створення «зелених» робочих місць спочатку передбачав розробку запобіжних стратегій, націлених на передбачення, виявлення, оцінку і обмеження небезпечних факторів і ризиків, присутніх на таких робочих місцях.

При швидко зростаючому інтересі до альтернативних джерел енергії цілком імовірно, що в майбутньому чисельність зайнятих у цьому секторі буде стрімко зростати і до 2030 року, можливо, досягне 20 млн чол. [13].

Відповідно до ст. 9. Закону України «Про альтернативні джерела енергії» від 20.02.2003 р., стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, здійснюється відповідно до законодавства шляхом: застосування економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством про енергозбереження та охорону довкілля, з метою розширення використання альтернативних джерел енергії; створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики [14].

Загальний розмір рекомендованого «зеленого» стимулювання цілком реальний: при 1 % глобального ВВП (тобто приблизно 750 млрд дол. США) — це лише чверть від загального обсягу запропонованих стимулюючих фіскальних пакетів [15].

В юридичній літературі еко-трудова податкову реформу визначають як ключову при вирішенні проблем захисту природного довкілля та сприяння створенню робочих місць. Залежно від виду й розміру, еко-ресурсні податки обіцяють дві переваги: запроваджують принцип «забруднювач платить» — інтерналізують екстерналії, пов'язані з виснаженням і забрудненням, трансформуючи їх у внутрішні витрати виробництва; забезпечують стимули до більш ефективного використання енергії і ресурсів та сприяють технологічним інноваціям [16, с. 29].

Отже, еко-трудова реформа системи оподаткування є стратегією, що дозволяє одночасно: ефективно збільшувати зарплату в процесі економічного розвитку; залучати інвестиції в технологічні інновації; зменшити витрати енергоносіїв та інших природних ресурсів через зменшення енерго- та матеріалоемності виробництва; зменшити шкідливі викиди і забруднення природного довкілля; здійснити ефективну структурну перебудову промисловості.

Не має виникати сумнівів щодо того, що розвиток «зеленої економіки» повинен бути тісно пов'язаний із забезпеченням безпечних і здорових робочих місць.

Поставивши перед собою глобальну мету дослідити нові види ризиків, пов'язаних із «зеленими» робочими місцями, що створюються на базі нових технологій, Європейська обсерваторія ризику, що діє в складі Європей-

ського агентства з охорони праці, опублікувала в 2011 році перші дослідження з серії, назву якої можна перекласти так: «Прогнозування нових і знову виникаючих ризиків для охорони праці, пов'язаних з новими технологіями на «зелених» робочих місцях, на період до 2020 року» [17].

Будівництво «зелених» будівельних об'єктів передбачає створення не тільки нових «зелених» (наприклад, монтаж панелей сонячних батарей), але і традиційних робочих місць (наприклад, укладання бетонної суміші), причому найчастіше зі значно більш високими вимогами до навичок і кваліфікації працівників.

Австралія заявила про створення 2,5 млн робочих місць до 2025 року.

Республіка Корея 97 млрд дол. США державних інвестицій (2009–2013 роки) вносить для підтримки переходу до зеленої економіки, що може створити від 11,8 до 14,7 млн нових робочих місць до 2020 року (1,18 млн робочих місць в галузях при використанні нових технологій). В США в останні роки було створено 2 700 000 робочих місць, переважно серед працівників з низьким і середнім рівнем кваліфікації (*Working towards sustainable development : opportunities for decent work and social inclusion in a green economy / International Labor Office. — Geneva: ILO, 2012. — 185 p.*).

Необхідність підвищення рівня життя і соціальної рівності, намагаючись при цьому істотно знизити екологічні ризики і дефіцити, потребує закріплення в Концепції Загальнодержавної цільової програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2012–2016 роки, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 889-р, наступних положень:

– обов'язок встановлення податкових пільг та фінансової підтримки для підприємств, установ, організацій для підвищення рівня еко-інновацій, а також для наукових досліджень і розробок нових зелених технологій;

– обов'язок розроблення кваліфікаційних характеристик за новими професіями та посадами;

– обов'язок розроблення схем інвестування в нові продукти і послуги, які можуть привести до створення зелених робочих місць в майбутньому;

– обов'язок розроблення програм для підготовки робочої сили для переходу до зеленої економіки;

– вивчення стану охорони праці та організація профілактичної роботи на підприємствах, установах, організаціях.

Роботодавцям необхідно проаналізувати та переглянути організацію діяльності своїх підприємств та організацій стосовно втілення принципів «зеленої економіки» та вжити заходів із підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці працівників, у тому числі й на малих підприємствах.

Реалізація даних положень буде ефективною в рамках зазначених у Законі України «Про соціальний діалог в Україні» від 23.12.2010 р. № 2862-VI форм соціального діалогу, а саме: обміну інформацією; консультацій; узгоджувальних процедур; колективних переговорів з укладення колективних договорів і угод. Саме соціальний діалог призведе до кращих і більш стійких результатів.

Отже, соціальні партнери здатні гарантувати, щоб ті «зелені» робочі місця, які зумовлюють мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище, також були безпечними та здоровими для працюючих. А нові «зелені» технології повинні бути безпечними і не шкідливими для здоров'я громадян України.

Список літератури

1. Про День охорони праці : Указ Президента України від 18.08.2006 р. № 685/2006 // Офіційний вісник України. — 2006. — № 34. — Ст. 2424.
2. Звіт про виконання Плану роботи Держгірпромнагляду за 2012 рік [Електронний ресурс] // Сайт Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки України. — Режим доступу : <http://www.dnopr.kiev.ua/files/zvit2012.doc>
3. ЮНЕП 2011 г. Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности — обобщающий доклад для представителей властных структур [Электронный ресурс]. — Режим доступа : www.unep.org/greenesconomy
4. Огляд діяльності мережі Глобального договору ООН 2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://www.globalcompact.org.ua/img/files/GC %20Annual %20Report %202010.pdf](http://www.globalcompact.org.ua/img/files/GC%20Annual%20Report%202010.pdf)
5. Баюра Д. О. Соціальна відповідальність як інструмент удосконалення корпоративного управління в Україні / Д. О. Баюра // Теоретичні та прикладні питання економіки. — 2012. — Вип. 27. — Т. 1. — С. 204–211.
6. Харічков С., Андреева Н. «Зелені інвестиції» як каталізатор переходу до нового курсу розвитку економіки: міжнародні орієнтири і перспективи впровадження / С. Харічков, Н. Андреева // Економіст. — 2010. — № 12. — С. 16–21.
7. Корнівська В. О. Сучасні тенденції розвитку глобального економіко-інституційного простору / В. О. Корнівська // Економічна теорія. — 2011. — С. 36–45.
8. Green Jobs: Towards Decent Work in a Sustainable, Low-Carbon World, UNEP/ILO/IOE/ITUC, September 2008 [Electronic resource]. — Mode of access : http://www.unep.org/labour_environment/PDFs/Greenjobs/UNEP-Green-Jobs-Report.pdf
9. Green Jobs Initiative: United Nations Environment Programme, the International Labour Organization, the International Organization of Employers and the International Trade Union Confederation [Electronic resource]. — Mode of access : http://www.unep.org/labour_environment/features/greenjobs-initiative.asp
10. Охрана труда и бизнес: Издание подготовлено в рамках проекта Субрегионального бюро МОТ для стран Восточной Европы и Центральной Азии «Улучшение системы охраны труда на Северо-Западе России». — М., 2007. — 258 с.
11. Про Положення про Державне агентство екологічних інвестицій України : Указ Президента України від 13.04.2011 р. № 455/2011 // Офіційний вісник України. — 2011. — № 29. — Ст. 1261.
12. Potential Health and Environmental Impacts Associated with the Manufacture and Use of Photovoltaic Cells. — EPRI, Palo Alto, CA, and California Energy Commission, Sacramento. — CA, 2003. — 98 p.
13. Green Jobs: Towards Decent Work in a Sustainable, Low-Carbon World, UNEP/ILO/IOE/ITUC, September 2008 [Electronic resource]. — Mode of access : http://www.unep.org/labour_environment/PDFs/Greenjobs/UNEP-Green-Jobs-Report.pdf
14. Про альтернативні джерела енергії: Закон України від 20.02.2003 р. № 555-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 24. — Ст. 155.
15. Глобальный «зеленый» новый курс: Доклад 2009 [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.unepcom.ru/images/greenesconomy/greennewdeal.pdf>
16. Вовк В. Принципи ресурсно-екологічного оподаткування та доцільність еко-трудової реформи в Україні / В. Вовк // Відповідальна економіка. — 2010. — Вип. 2. — С. 27–32.
17. Ellwood P., Bradbrook S., Reynolds J., Duckworth M. Foresight of new and emerging risks to occupational safety and health associated with new technologies in green jobs by 2020. Phase 1 — key drivers of change. — European Agency for Safety and Health at Work, 2011. — 55 p.

И. В. Лагутина

Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
кафедра трудового права и права социального обеспечения
ул. Пионерская, 2, Одесса, 65009, Украина

**ПРАВО НА ЗДОРОВЬЕ И БЕЗОПАСНЫЕ УСЛОВИЯ ТРУДА
И «ЗЕЛЕНАЯ» ЭКОНОМИКА**

Резюме

В статье акцентируется внимание на необходимости перехода к «зеленой» экономике, которая создает «зеленые» рабочие места и «озеленяет» промышленность и производственные процессы, является ключевым элементом на пути достижения устойчивого экономического и социального развития. Подчеркивается, что технологии, применяемые на некоторых «зеленых» рабочих местах, могут защищать окружающую среду, но не быть безопасными для работников.

Ключевые слова: охрана труда, «зеленая» экономика, «зеленые» технологии, «зеленые» инвестиции, «зеленые» рабочие места.

I. V. Lagutina

National University «Odesa Law Academy»,
The Department of Labor law and Social Security Law
Pionerska str., 2, Odesa, 65009, Ukraine

**THE RIGHT TO A HEALTHY AND SAFE WORKING CONDITIONS
AND «GREEN» ECONOMY**

Summary

The article deals with the need to switch to «green» economy, creating «green» jobs and «making greener» industry and manufacturing processes, which became a key element in achieving sustainable economic and social development. It is emphasized that the technology used on some «green» jobs may protect the environment, but not be safe for employees.

Key words: occupational safety and health, «green» economy, «green» technology, «green» investments, «green» jobs.